

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 87 ANUL XXI.

Sabiuu, in 28 Octomvre (9 Nov.) 1873.

Telegrafulu este de done ori pre septemana: Dumineca si Jol'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la expeditiua foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra expeditiua. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inserterate se platescu pentru intãt'a ora cu 7 cri. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiuu 27 Octomvre.

In nrulu premergatoriu amu publicatu in fruntea foiei nostre unu actu destulu de insemnatu pentru anele bisericiei nostre, Diplom'a preinalta, prin carea se iutaresce alegerea facuta de congressulu nostru nationalu bisericescu, a Episcopulu Aradulu de Metropolitu alu romãniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a, si Archiepiscopulu alu romãniloru gr. or. din Transilvani'a.

Este o mangaiere mare pentru biseric'a nostra intrãga cãndu are asemenea documinte, cari i testãza asiã de pre fatia drepturile sele castigate. Articulu IX de lege din 1868 nu este dara o litera morta pentru noi. Elu este unu fundamentu pre carele cu siguritate si totu odata in modulu celu mai liberu si neignitu de puterea statului se pote miscã vieti'a bisericiei nostre, incãtu privesce biseric'a, scolele si averea bisericãscã. Este inse o deosebita mangaiere cãndu vedemu pre monarchulu rostindu prin actulu de intarire cuvintele ce caracterizeza pre Domnitoriulu ca pre unu preiubitoriu de supusii sei, si de totu deosebitu, cãndu vedemu ca preinaltu Acel'asi, in modulu celu mai magalitoriu 'si aduce si acum aminte „d e f i d e l u l u s e n s i n c e r u i o b i t u“, de intru fericire reposatulu mare si preabunu Archipastoriu si mare si inteleptu barbatu de statu, neuitaverulu Andreiu.

Un'a impregiorare inse este, care, pre lãnga totã recunoscinti'a nostra cãtra majestaticulu Domnitoriu Imperatu si Rege, si cãtra legislatiunea si loialulu regimu ung. alu patriei nostre, ne face ca sa nu o putem trece cu vederea. Aceea este, ca in diploma se dice: „convocandu-se prin noi in sensulu articulu IX de lege din anulu 1868 etc. etc. congressulu nationalu bisericescu greco-orientalu romãnu“.

In statori constitutiunali suntu responsabili de atari acte ministri, cari cotrasigneza actele. In casulu de fatia este Escel. Sea dlu ministru de culte si instructiunea publica Augustinu Trefort, care subsemneza diplom'a despre carea ni e vorba. In articulu IX de lege din 1868 §. 3. se dice espresu ca: „credinciosii susu-numiteloru done metropolie suntu indreptatii, intre marginile legiloru tieriei, a decide si regulã fia-care de sine si separatu in adunãrile (congresele) loru bisericesci, ce se voru conchiã mã din tempu in tempu prin metropolitii concernenti, pre lãnga insciintiãrea prealabile a Majestãtiei Sele, — causele loru bisericesci...“ Statutulu organicu intaritu de Maj. Sea, in § 151, dice: „Convocarea congressulu se face, in intielescu art. IX de lege din 1868, pre lãnga facut'a insciintiãrea a Maj. Sele, prin metropolitulu, iera in tempulu veduviei prin consistoriulu metropolitãnu...“

Asiã a si ormãtu consistoriulu metropolitãnu, si inaltulu regimu a luat spre sciintia insciintiãrea prealabile a consistoriulu metropolitãnu, fãra de a pune vre-o pedeca congressulu nostru inainte si dupa adunarea lui, ba dupa cum ne dovedesce si diplom'a amintita mai susu nu s'au dificultãtu nici fãptele lui, ci s'au aprobatu, cã unele ce suntu bãsate pre legile statulu.

Pentru cã pre viitoriu sa nu fa nici o umbra de indoiãla despre pusetiunea bisericiei nostre in statu noi atragemu atentiunea factoriloru bisericesci de influintia, cã la tempulu seu sa midilocãsa la ministriulu respectiv observãrea legiloru positive in intielescu lotu nevãtemãtu, cã sa nu se nasca mai tãrdiu intre bisericã si statu vre-o neplacuta neintielegere. Cu alte cuvinte, sa ingrigãsa cã din diplom'a din cestiune sa nu se creeze unu casu de precedentia, care sa ne pãta face pedeci la convocarea congressulu in venitoriu.

Altcom ne exprimemu inca odata si recunoscinti'a nostra si bucuri'a ca amu ajunsu tempulu cãndu biseric'a nostra radimata de legi positive pote sa si veda libera de afacerile sele.

Din Budapest'a se scriã ca in 4 Nov. n. erã sa se tiãna unu mare consiliu de ministri in care sa se desbata si decida agendele si ordinea in care sa se puna proiectele de legi pre mas'a dietei. A dou'a di apoi avẽ sa se tiãna o conferintia din partea partidei Deak, in care sa se intielegã asupr'a tacticei urmande fatia cu ministeriulu.

Proiectulu ministeriulu de o nouã impartire teritoriale a cercuriloru administrative in Ungari'a si Transilvani'a a provocatu unu siru de proteste. In frunte stã pãna acum in privinti'a acest'a comitatulu Bars.

Senatulu imperiale s'a deschisu Mercuri in 5 Novembre n. de Maj. Sea prin unu cuventu de tronu in care se accentueza ca reprezentanti'a imperiulu este de sine statãtoare in urm'a alegeriloru directe, — promite mesuri cari voru servi spre imbunãtãirea economica, promite ca bugetulu va realisã principiulu crutiãrei, anuncia numeroãse proiecte de legi de natura financiale, economica confessionale si judiciale, amintesce de rezultatele espusetiunei universali si visitele domnitoriloru straini, prin cari legaturile de amicitia intre statori s'au mai intaritu, s'au inmultitu garantiile pãcei si s'a radicatã vãdi'a Austriei, in line provãca pre senatulu imperiale a-si resolve problemele si a unã popãrore Austriei intr'unu statu alu dreptãtiei si liberãtiei.

Constelatiunea partideloru in senatulu imperiale dupa cum suntu deputatii alesi, aru fi cãndu aru intrã toti cea urmãtoãria: 145 decembristi seu ministeriali, 99 autonomisti, liberali si clericali loialta, 66 de partid'a democratica nationalã germanã si 42 opusetiunali cãchi boemo-moravi.

Scirea colportata de mai multe zile in Vien'a despre inmultirea noteloru de statu precum si presupunerile despre unele transactioni incheiate cu Prussi'a se dovedesce acum cã nefundate. Adeverãtu este numai atãt'a ca s'a acceptatu unu imprumutu cislaitanu-austriacu de argintu, ca metalulu primitu se va incorporã bancei nationalã, pre a cãrui socotãla banc'a va emite note. In tãte pãrtile unde banc'a are filiale se voru stabili din partea statulu case de anticipatiuni, cari dau imprumuturi pre lãnga garanti'a din partea unni comitetu compusu din ramii hipotecariu-industriale si de finãncio.

Conflictulu intre cabinetulu din Vien'a si Constantinopole, se scrie, este delaturatu. Turci'a a satisfacutã pretensiunea Austro-Ungariiei, a departatu pre barbatii ce deterã ans'a la neintielegeri din administratiunea Bosniei si crestiniloru fugiti le-a promis amnestia, dẽca o voru cere,

In Serbi'a s'a schimbatu ministeriulu indata dupa sosirea domnitoriulu din caletoria. Din ministeriulu celu vechiu a remasu numai ministriulu de finãncio. Cei-lalti suntu toti barbatii moderati, bine-veduti in cercurile guvernamentali ale Austro-Ungariiei. — Scupciã'a este convocata pre 15/27 Novembre.

Restauratiunea regatulu in Franci'a se pare astadi mai departe de tiẽt'a seu, cã in septãmãnilu trecute. O epistola a pretendentei conte de Chambord cãtra Chezelong, in carea pretendentalu se dechiãra de nou ca nu voiesce sa abdicã de prin-

cipiele sele dinastice a deschisu ochii francesiloru, ea acel'a pretinde cã Franci'a sa se privẽsca cã o tiãra cucerita de densulu iera pre partisanii sei pre asiã numitii legitimisti ii a amaritu nimicindu-le prin casulu seu nesocotitu tãte sperãntiele acum cãndu socoteau ca tãte ostenelele le voru fi incoronate. O impregiorare consternãtoare pentru legitimistii regalisti mai este, ca armat'a se arẽta cu totulu contraria restauratiunei. Generali si ofecieri inalti incepu a se manifestã pre fatia contr'a restauratiunei. Celu dintãiu generalu care s'a pronunciatu a fostu Bellemare, negãndu totu odata si suverãnitãtea Adunãrei nationali. Elu fu indata destituitu. Dara indata dupa acest'a vine admiralulu Jaurès si publica unu cerculariu cãtra alegatorii sei, prin carele Reising Enricu V in terminii cei mai aspri. Acest'a nu ataca autoritãtea Adunãrei nationali si asiã fiindu scutitu prin mandatulu seu de deputatu, lui nu i se va potẽ intemplã ceea ce s'a intemplat lui Bellemare. Dealmintrea si ministriulu de resbelu este contr'a restauratiunei lui Chambord cã rege sub numele de Enricu V si are de cugetu sa se retraga. Semnele aceste punu pre cugetu pre multi din intrulu dara si afara de Franci'a.

Adunarea nefunsã din Franci'a si s'a inceputã lucrãrile sele. Bufet fu realesu de presedinte alu adunãrei cu 384 din 393 voturi dintre cari din armã cinci au fostu albe (nescãrãe). Mesagiulu presedintelu statulu (republicei) Mac-Mahon dice ca Franci'a este decisa a sustienẽ pãcea; tãte poterile dorescu a intretienẽ relatiuni amicabile cu Franci'a. Mesagiulu cere dela adunare, cã acest'a se inestretze pre regimulu presentu cu cele de lipsa pentru esistintia si autoritate, pentru cã sa pãta creã stabilitate in referintile interne si externe ale statulu.

Changarnier propune apoi de urgentia prelungirea puterei lui Mac-Mahon pre diece ani. — Stãng'a propune o convocare nouã a adunãrei pre 4 Ianuariu a. v. spre a decide form'a de regimu. — Regimulu spriginesce pre Changarnier si propunerea lui se primesce, iera cea a stãngei se respinge. Pentru propunerea lui Changarnier au votatu 362, contr'a 348. — Bonapartistii au votatu contra regimulu, — cu republicanii.

Desele si surprinditãtoãrele schimbãri de viziri si ministri in Turci'a au atrãsu atentiunea publicitãtiei si fia-care diariu s'a silitu a dã feliãrite in terpretãri. Scimã cãte s'au disu in privinti'a politiceii fugãse si aventuriãse ce inaugurãse Mithad-pasi'a, imbetãtu fiindu de laudele nemesurate ale pressei francese si mai alesu englese. Scimã asemenea conflictulu ce avũ chiaru cu noi acelu sãgãmotosu viziru, si cum organulu opusitiunei nostre, „Romanulu“, sustienea o absurdã tesa, de urã contra Germaniei, cumca Mithad-pasi'a erã protejeatulu acelei puteri! Noi amu demonstratu la tempu absurditãtãle sustienote atunci de „Romanulu“, care 'si fabricãse o interpretare dupa gusturile sele.

Eata, o proba mai multu, ce dice „Le Nord“ despre causele caderei lui Mithad-pasi'a din ministeriu:

„Ultim'a modificare ce a incercatu ministeriulu otomãnu merita a fi observãta. Ea a avutu dreptu resultatulu destitutiãrea lui Mithad-pasi'a, care ocupa functiunea de ministru de justitia in cabinetulu actualu. Precum se scie, Mithad-pasi'a este fostulu mare Viziru, a cãrui'a inaltãre s'a parãtu a fi triumfulu omãniloru „Jonei Turciã“ si alu influintiei occidentale. Cãdiãtu curendu din viziriãtu elu reintrãse in administratiune sub auspiciile Marelui-viziru actualu, Mehemet-Rusidi, care vedea intr'ensulu unu neamicu alu lui Mahmud-pasi'a si o garantiã in contr'a intãrcerei acestui din urma la afaceri. Cu totã spiritulu acestei puteri, Mithad cade de a dou'a òra sub greutatea antipãtiei personale a Sul-

